

“Ik hoop dat ik nieuwe dingen in de muziek ontdek en dat kan overdragen aan het publiek. Ik wil de belangrijke essenties doorgeven.”

- Frank van de Laar

Dit magazine wordt uitgegeven door de Edesche Concertzaal.

De Edesche Concertzaal is een initiatief van Eskes Media. De Edesche Concertzaal ontvangt geen subsidies.

Vormgeving:
Eskes Media

Redactie Edesche Concertzaal:
Mechteld Hopman
Jan-Willem van Ree

De Edesche Concertzaal wordt gesponsord door DagjeWeg.NL: de grootste en leukste website op het gebied van (dag)toerisme en vrije tijd.

<http://www.dagjeweg.nl/>

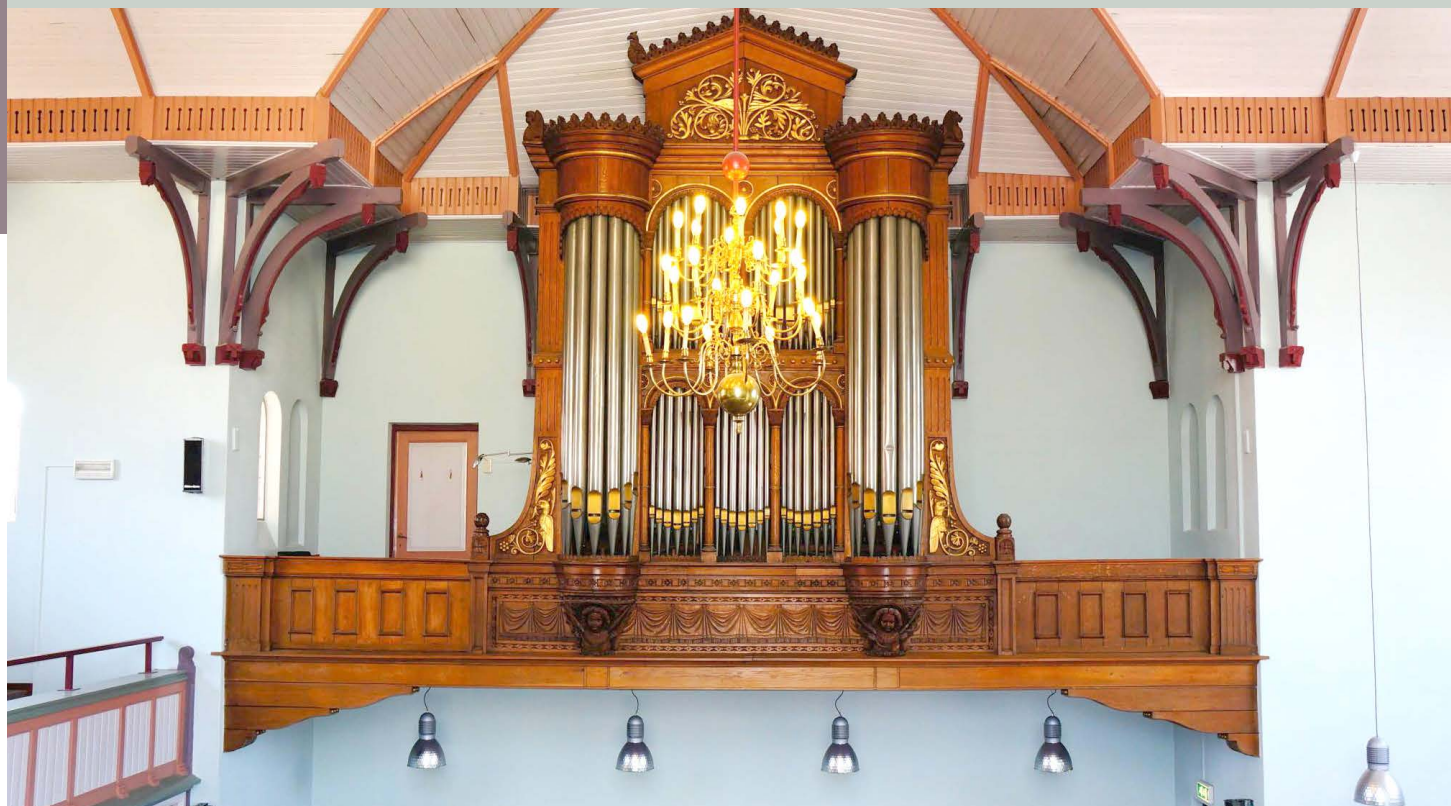

Bösendorfer Imperial 290

De Imperial 290 is het vlaggenschip van Bösendorfer, de oudste en meest gerenommeerde fabrikant van concertvleugels ter wereld.

Eigenschappen

97 toetsen
Lengte: 290 cm
Breedte: 167,6 cm
Gewicht: 552 kg
Serienummer: 81

Ypma-orgel

Het orgel in de Edesche Concertzaal is in 1882 gebouwd door firma L. Ypma voor de R.K. St.-Corneliuskerk in Limmen. In 1918 is het orgel overgeplaatst naar de Noorderkerk in Ede.

Hoofdwerk (I)

Bourdon 16'
Prestant 8'
Holpijp 8'
Viola di Gamba 8'
Octaaf 4'
Roerfluit 4'
Doublette 2'
Mixtuur 3 st
Cornet D 3 st
Trompet B/D 8'

Bovenwerk (II)

Bourdon 8'
Salicet 8'
Voix Céleste 8'
Flûte Harmonique 4'
Quintfluit 3'
Speelfluit 2'
Hobo 8'

Koppels

Hw-Bw
Ped-Hw

Pedaal

Subbas 16'
Cello 8'
Bazuin 16'

Tremolo

(voor het hele orgel)

Geniet van uw favorieten met korting!

www.edescheconcertzaal.nl/mijnserie

Stel uw eigen serie samen bij de Edesche Concertzaal. Kies zelf uit alle concerten de mooiste uit, stem de concerten af op uw agenda, en bestel ze als MijnSerie met een mooie korting. Of maak er een origineel cadeautje van!

- Bij 3 tot 5 concerten ontvangt u een korting van 10%;
- Bij bestelling van 6 tot 10 concerten ontvangt u een korting van 17,5%;
- Bij 11 tot 15 concerten ontvangt u een korting van 25%;
- Bestelt u 16 concerten of meer, dan ontvangt u een korting van 32,5%.

Na aankoop ontvangt u een handig pasje in mooie verpakking. Past in de portemonnee zodat u altijd voorbereid bent op een concertbezoek!

Bestel een serie online of bij één van de verkooppunten.

Laagjes

Het pianorecital vanavond is de laatste in de serie Wereldpianisten van dit seizoen. Deze serie draait nu twee seizoenen en groeit in naamsbekendheid. Wat ook mooi is: de Bösendorfer Imperial, die steeds bekender wordt in de wereld van de musici, maar ook steeds mooier gaat klinken.

Frank van de Laar is een pianistische alleskunner. Hij trekt een wijde cirkel rondom Johannes Brahms met muziek van Schubert, Schumann en de Hongaar Ernő Dohnányi. De muziek van laatstgenoemde is nog niet zo heel lang geleden geschreven, in hetzelfde jaar als deze Noorderkerk gebouwd is, 1903.

In ons nieuwe seizoensmagazine* staat een artikel over de Bösendorfer, die de

sfeer zou ademen van Liszt tot Brahms. Vanavond luisteren we naar een instrument met 'laagjes', zoals onze pianotechnicus Koos Smolenaars graag vertelt. En die gelaagdheid gaat weer terug naar de Érard-vleugel, waar Liszt, Chopin en Mendelssohn nog aan meegewerkt hebben.

Wilt u daar meer over weten? Net vanavond is niet Koos aanwezig, maar een vervanger. Bij alle andere Wereldpianisten-concerten is Koos aanspreekbaar en kunt u uw opmerkingen en vragen bij hem kwijt. Hij is een enthousiast verteller en deskundig pianotechnicus. U herkent hem in de pauze, dan stemt hij eerst altijd weer even de Bösendorfer bij.

* De gedrukte versie komt over enkele weken uit.

Nando Eskes

Concerttip

Hannes Minnaar is komend seizoen artist in residence van de Edesche Concertzaal. Beluister deze meesterlijke pianist op zaterdag 10 september samen met violiste Isabelle van Keulen.

Bestel kaarten via tickets.edescheconcertzaal.nl/t498

Frank van der Laar: specialist in veelzijdigheid

Als dertienjarige jongen woonde Frank van de Laar zijn allereerste pianoconcert bij. Tot dat moment vond hij piano spelen 'wel leuk'. Maar nadat de Sonate van Schubert zijn oren had gestreeld, ontvlamde de liefde voor het instrument. En die liefde groeit tot op de dag van vandaag.

Door Tineke Goedhart - Smits

"Ik interesseer me voor heel veel," vertelt Frank van de Laar. "Solo, kamermuziek, hedendaagse muziek. Daardoor heb ik ook veel ervaring opgedaan. Ik weet ook

niet of er ooit een moment komt dat ik me wil specialiseren in iets. Het zit wel een beetje in de aard van het beestje dat ik me aangetrokken voel tot romantische en laat-romantische muziek. Dat waren de glorie dagen voor de pianomuziek. Maar of ik me daar ooit op ga toeleggen... ik denk het niet!" Wat dat betreft is zijn veelzijdigheid zijn grootste specialiteit.

Persoonlijk statement

Voor zijn concert in de Edesche Concertzaal koos Van de Laar stukken waar hij zelf een bijzondere binding mee heeft. Zoals de

Sonate in A van Schubert, die hij als jongen tijdens zijn eerste concert hoorde. "Ik heb het gemixt met stukken die goed in het gehoor liggen, maar die niet bij het geijkte repertoire horen. Zoals Schumann, die een persoonlijk statement maakt met zijn Novelette. Schumann experimenteert met de stijl, hij heeft een haast literaire aanpak. Zijn muziek bestaat uit een opeenvolging van delen, hij gebruikt aanduidingen als 'Tot besluit' en 'Voortzetting'. Dat was revolutionair voor die tijd. Ook mooi: hij verwerkte citaten van zijn geliefde, de nog heel jonge Clara, in het werk. Dat noemt hij 'Stem uit de verte'. Al met al dus een heel persoonlijk werk."

Beschuldigd door de nazi's

Ook klinkt er muziek van Dohnányi, een componist die volgens Van de Laar ten onrechte in de loop van de twintigste eeuw in de vergetelheid is geraakt. "Hij maakte prachtige muziek, laat-romantisch met een licht Hongaars sausje. Ik vind hem één van de allergrootste pianovirtuozen van zijn tijd. Maar in de loop van de twintigste eeuw kwam er een tegenreactie op al die romantische muziek en toen is hij vergeten. Wat ook meespeelde was dat hij in de Tweede Wereldoorlog werd beschuldigd van collaboratie met de nazi's. Uitgerokend Dohnányi, die een joodse vrouw had en een zoon die een - weliswaar mislukte - aanslag op Hitler pleegde. Door hem te programmeren draag ik een steentje bij aan zijn rehabilitatie."

Typisch Frank van de Laar is de grote affiniteit met de muziek die hij speelt. Hij licht zelf toe: "Ik hoop dat ik nieuwe dingen in de muziek ontdek en dat kan overdragen aan het publiek. Ik wil de belangrijke essenties doorgeven. Ja, dát hoop ik te bereiken... samen met het publiek de muziek ontrafelen. Dat doe ik trouwens ook op academisch niveau met mijn studenten. Maar tijdens concerten heb je geen woorden, alleen de noten en de muziek. Dat is de meest zuivere manier."

Spannende stukken

Het programma in Ede heeft onder meer romantisch getinte stukken. "Er is ook gewoon veel geschreven voor de piano in dat genre, daar kom je toch vaak op uit," aldus Van de Laar. "Maar ik vind het dan wel een uitdaging

om er iets origineels van te maken." Heel anders is dat met hedendaagse muziek. "Ik vind het erg leuk om daar af en toe iets van te programmeren. Het zijn wel spannende stukken om in te studeren, want daarna moet je aan de nog levende componist laten horen wat je er van gemaakt hebt. Ik vind het belangrijk om op die manier de pianomuziek levend te houden. We hoeven onze ogen niet te sluiten voor wat er nu allemaal gebeurt op hedendaags-klassiek gebied!"

Een jaar lang zeuren

Dat Van de Laar in de pianowereld terecht is gekomen, was niet vanzelfsprekend. De niet-muzikale ouders van de toen nog jonge Frank geloofden namelijk niet dat er iets goeds kon voortkomen uit pianoles. Van de Laar moest er een jaar lang om zeuren en begon op zijn tiende met lessen. "Dat is vrij laat als je bedenkt dat anderen als vier- of vijfjarige al beginnen. Piano spelen is ook een fysieke aangelegenheid, maar toch was het nog niet té laat. De liefde kwam helemaal uit mezelf." Dat Frank er zijn beroep van wilde maken, was voor hem een vanzelfsprekendheid. "Mijn ouders vonden dat wel moeilijk. Ik was zelf helemaal niet bezig met later en hoe ik mijn brood zou moeten verdienen. Ik was zo blij dat ik met muziek bezig was, dat ik me geen zorgen maakte over de praktische dingen."

Workaholic

Inmiddels is dat helemaal goed gekomen. Van de Laar vliegt van het conservatorium in Amsterdam en Zwolle, waar hij hoofddocent is, naar cd-opname en van concert naar tv-programma. Van de Laar: "Wat dat betreft leid ik een dubbelleven, aan de ene kant al die pianostudenten die ik mag begeleiden en aan de andere kant de optredens en concerten. Dat gaat dag en nacht door. Ik vind het lesgeven ontzettend leuk, ik werk tussen allemaal gemotiveerde jonge mensen uit Nederland en ver daarbuiten. Dat is heel inspirerend. Door die veelzijdigheid blijft het allemaal ook levendig. Af en toe is het wel erg druk en zou ik best een paar dagen aan het strand willen liggen, maar aan de andere kant houd ik veel van hard werken. Ik zou niets anders willen. Eigenlijk ben ik een workaholic. Als ik te weinig te doen heb, ga ik waarschijnlijk lichamelijk en geestelijk achteruit!"

Brahms, Johannes (1833-1897)

Variationen über ein Thema von Robert Schumann, op. 9

Thema. Ziemlich langsam

Variation I. L'istesso tempo

Variation II. Poco più mosso

Variation III. Tempo di tema

Variation IV. Poco più mosso

Variation V. Allegro capriccioso

Variation VI. Allegro

Variation VII. Andante

Variation VIII. Andante (non troppo lento)

Variation IX. Schnell

Variation X. Poco Adagio

Variation XI. Un poco più animato

Variation XII. Allegretto, poco scherzando

Variation XIII. Non troppo Presto

Variation XIV. Andante

Variation XV. Poco Adagio

Variation XVI. Adagio

Schumann, Robert (1810-1856)

Novelette in fis, op. 21, nr. 8

Dohnányi, Ernő von (1877-1960)

Uit: 4 Rapsodieën, op. 11

II. Adagio capriccioso

III. Vivace

PAUZE

Schubert, Franz (1797-1828)

Sonate in A, D. 959

I. Allegro

II. Andantino

III. Scherzo. Allegro vivace

IV. Rondo. Allegretto

Tips voor een mooie voorstelling

Je kunt een speld horen vallen in de Edesche Concertzaal. Houd daar s.v.p. rekening mee:

* Schuifelen, bladeren door programmaboekjes, snoeppapiertjes openen... vermijd dat tijdens het concert.

Dan heeft niemand er last van.

* Hoesten, kuchen, daar kunt u natuurlijk niets aan doen. Probeer dit te beperken en te timen tijdens het applaus of tussen stukken door. Kan het niet anders, probeer dan het geluid te dempen met een tissue of doekje. Bij aanhoudende hoest kunt u de zaal verlaten en kunt u bij de kassa een tegoedbon van 25 euro aanvragen.

Het is niet toegestaan om film-, foto- en geluidsopnamen te maken.

PROGRAMMA

Verdieping

"Er is hier een jonge man verschenen die ons met zijn prachtige muziek zeer diep heeft getroffen en die, daar ben ik van overtuigd, veel beroering zal wekken in de wereld van de muziek." Deze woorden schreef Robert Schumann in 1853 aan zijn uitgeverij, kort na zijn ontmoeting met Johannes Brahms.

Door Roland Aalbers

Brahms was zeer onder de indruk van de romantische muziek van Schumann. Het prachtige, melancholieke thema van Schumanns eerste 'Albumblatt' uit de 'Bunte Blätter' gebruikte hij voor zijn 'Variationen über ein Thema von Robert Schumann'. Schumanns echtgenote Clara had hem geïnspireerd met haar zes variaties op hetzelfde thema.

In de compositie van Brahms is de invloed van en waardering voor Robert en Clara duidelijk aanwezig. Zo zijn er verschillende muzikale citaten te ontdekken uit andere werken van de Schumanns. Brahms gebruikte bijvoorbeeld in de tiende variatie een thema van Clara dat Robert ook al had verwerkt in zijn 'Impromptus'. "Ik wou dat ik zo teder kon schrijven als ik je lief had...", schreef Brahms in 1857 in een brief aan Clara. Het is dan ook niet verwonderlijk dat hij zijn variaties aan haar opdroeg. Ook compositorisch gezien is de invloed van Robert en Clara groot. Vorm en melodische motieven worden vrij en fantasieerlijk gebruikt. In zijn latere variatiewerken, zoals de Händel-varianties, greep Brahms meer terug op de klassieke variatietechniek van Beethoven.

Avontuurlijke verhalen

Grilliger van vorm, maar in dezelfde toonsoort als Brahms' variaties, is de laatste van Schumanns 'Acht Novelettes' uit 1838. Schumann, die in zijn beginperiode twijfelde tussen een carrière als dichter of pianist, liet zich in dit stuk inspireren door de novelle als literaire vorm. De composities moesten "grote samenhangende avontuurlijke verhalen uitbeelden", aldus Schumann.

Ernö Dohnányi

Zoals Schumann Brahms bejubelde, zo was Brahms op zijn beurt in 1895 zeer te spreken over het 'Pianokwintet' van de Hongaarse pianist en componist Ernő Dohnányi. Anders dan zijn landgenoten Bartók en Kodály, die zochten naar een nieuwe taal en veel volksmuziek gebruikten, bleef Dohnányi in de romantisch-klassieke traditie van Brahms componeren. Zijn 'Rapsodieën' uit 1903 herinneren dan ook aan de gelijknamige werken van Brahms en Liszt. In het tweede deel horen we bijvoorbeeld een cimbaalimitatie door middel van tremolo's, zoals Liszt dat ook al deed in zijn 'Hongaarse Rapsodieën'.

Vergeten sonate

Omstreeks 1838, toen de 'Novelettes' van Schumann ontstonden, werden de drie laatste sonates van Schubert gepubliceerd. Dat gebeurde pas tien jaar na zijn dood. Schuberts muziek was vrijwel vergeten en kwam pas later weer in de belangstelling. Dat gold vooral voor zijn drie laatste pianosonates. Nu worden ze gezien als enkele van zijn belangrijkste werken, maar lange tijd stonden ze in de schaduw van Beethovens sonates. Men vond de stukken te lang en niet zo sterk van structuur als die van Beethoven.

Mede dankzij Brahms, die Schuberts sonates zelf uitvoerde, werden deze werken weer populair. Vooral de emotionele diepte, de plotselinge sfeerveranderingen en de typische lyrische Schubert-passages worden nu geroemd. Schumann schreef in 1829 aan zijn toekomstige schoonvader Friedrich Wieck: "Zoals anderen stemmingen in hun dagboeken schrijven, zo kon Schubert zijn hart uitstorten op een vel muziekpapier."

BIOGRAFIE

Frank van de Laar sloot in 1989 zijn studie aan het Sweelinck Conservatorium Amsterdam bij Jan Wijn af met de hoogst denkbare onderscheiding. Hij vervolgde zijn studie in Hannover bij Karl-Heinz Kämmerling en in Amsterdam bij Naum Grubert. In 1987, nog tijdens zijn studie, won hij de derde prijs op het Internationale Brahms Concours te Hamburg en in 1988 behaalde hij de eerste prijs op het Postbank-Sweelinck Concours. In datzelfde jaar debuteerde Van de Laar in de grote zaal van het Concertgebouw. Sindsdien volgden optredens in binnen- en buitenland elkaar in hoog tempo op, die door zowel de pers als het publiek warm werden onthaald. Frank concerteerde in bijna alle landen van Europa, Amerika en Azië, waarbij vele prijzen en onderscheidingen hem ten deel vielen.

Zijn repertoire omvat de gehele periode van Bach tot het heden, waarbij ook minder bekende, oude en nieuwe meesterwerken een interessante rol spelen. Bovendien is Van de Laar zeer actief op het gebied van de kamermuziek. Talloze radio- en televisieopnamen legden zijn uitvoeringen vast en hij bracht inmiddels meer dan vijftientig cd's uit. Momenteel is Frank van de Laar als hoofdvakdocent piano verbonden aan de conservatoria van Amsterdam en Zwolle.

AGENDA

bestel kaarten: tickets.edescheconcertzaal.nl **zat 10 sep - 20:00 uur**

Isabelle van Keulen & Hannes Minnaar - Beethovens Vioolsonates

Een droomcombinatie: pianist Hannes Minnaar, finalist van het wereldberoemde Koningin Elisabeth Concours, en Isabelle van Keulen, de internationaal gevierde violiste. Samen slaan ze de handen ineen voor Beethovens onovertroffen Vioolsonates. Beter kan het nieuwe seizoen van de Edesche Concertzaal niet beginnen.

bestel kaarten: tickets.edescheconcertzaal.nl **za 8 okt - 20:00 uur**

Julien Libeer - Schubert en Chopin - Wereldpianisten

Geniet van deze meesterpianist in de dop, die door de pers al is betiteld als "visionair en vernieuwend". Het grootste compliment komt van meesterpianiste Maria João Pires. Zij noemt Libeer "de complete muzikant, die op elk moment grondige kennis van de muziek, een solide intellect en een onfeilbaar instinct voor het onzegbare met elkaar verenigt".

bestel kaarten: tickets.edescheconcertzaal.nl **za 29 okt - 20:00 uur**

Mariam Batsashvili - Legendarische Liszt - Wereldpianisten

Afgelopen jaar won Mariam Batsashvili in Utrecht met vlag en wimpel het Tiende Internationale Liszt-concours. Geen wonder dat de muziek van Liszt geen geheimen meer voor haar heeft. Maak in de Edesche Concertzaal het prachtige spel van dit 21-jarige pianowonder van dichtbij mee, uiteraard in muziek van Franz Liszt.

bestel kaarten: tickets.edescheconcertzaal.nl **za 26 nov - 20:00 uur**

Enrico Pace - Wereldpianisten

Enrico Pace heeft het van alle winnaars van het vermaarde Franz Liszt Pianoconcours het verst geschopt. Zeven keer speelde hij inmiddels in de serie Meesterpianisten van het Concertgebouw. Als pianist is Pace de ware musicus onder de virtuozen: van de moeilijkste passages maakt hij pure poëzie. "Enrico Pace orkestreert aan de piano", schreef Trouw verbluft.

Foto: Marco Borggreve

Ticketverkoop

Koop heel eenvoudig via internet kaarten. Dat kan via onze eigen ticketwebsite: tickets.edescheconcertzaal.nl

Verkooppunten

Tickets zijn ook te koop bij de Edesche Concertzaal en in Ede, Barneveld, Bennekom, Lunteren, Veenendaal, Woudenberg, Wageningen en Nijkerk. Kijk op edescheconcertzaal.nl voor de verkooppunten.

Adres en contact

U vindt de Edesche Concertzaal aan de **Amsterdamseweg 9** in Ede.

Voor vragen over concerten of reserveringen kunt u ons bellen op: **0318 200 214.**